

A man with brown hair and a bright smile is looking up from inside a circular manhole. He is wearing a high-visibility orange jumpsuit with reflective silver stripes on the sleeves. The background is dark and confined, suggesting the interior of a sewer or tunnel.

Een duik in het riool

Verder: baggeren in Groede | fleurig vlas | verhuizen op het strand

Naarmate onze reis vordert wordt het landschap steeds onherbergzamer. Het terrein ruiger en slecht begaanbaar. We kunnen alleen nog te voet verder. De enige vegetatie die we nog tegenkomen is de mosachtige aanslag op de door de tijd en het water verweerde stenen. De schoenzolen hebben moeite om grip te krijgen op de gladde ondergrond. In de verte vliegt een vogel over. Een zwaluw op zoek naar de zomer? Voorbij de stenen glinstert het water, gescheiden door de horizon van de lucht. Het uiterste puntje van de wereld of een kreukelberm langs een willekeurige zeedijk?

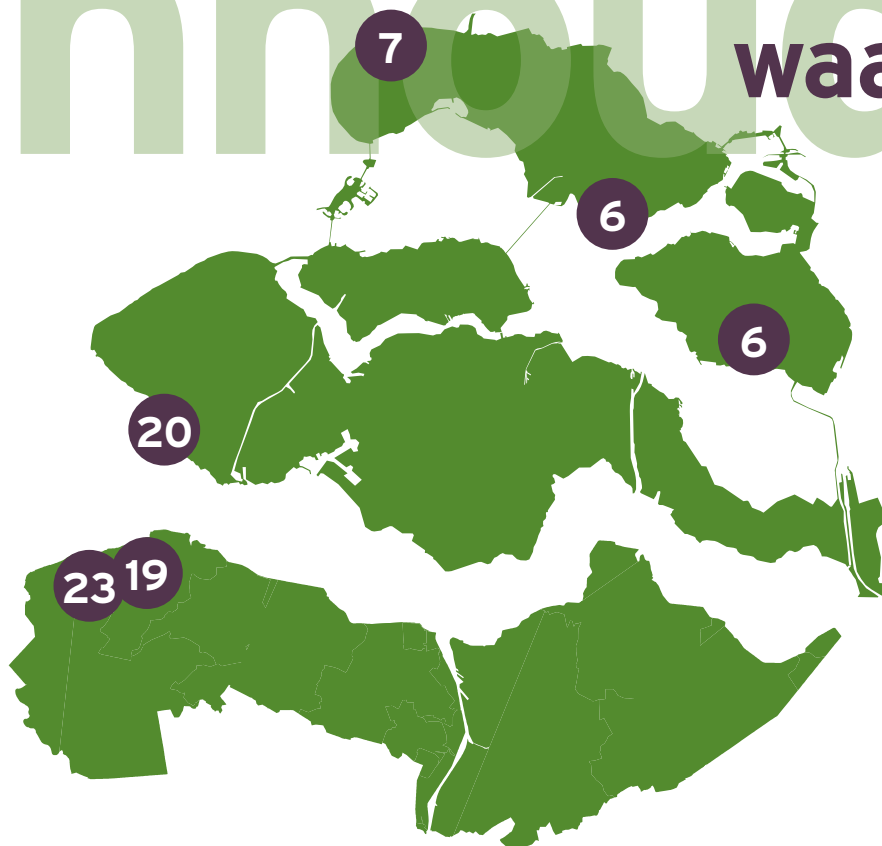
Rudy Visser is waterschapsfotograaf.

Lentemiddag bij Hansweert

inhoud

waargebeurt wat?

- 6** Nieuwe vispassages
- 7** Kustversterking Noorderstrand klaar
- 19** Beveiligd baggeren
- 20** Strandhuisjes terug op strand
- 23** Een geheimzinnige glooiingssteen

Ben Lattooy is gezagvoerder op de P41, de politie te water. “Jullie mogen vrij rondlopen, behalve in de machinekamer.” Samen met lezer Alex Boerbooms stapten we aan boord.

colofon

Scheldestromen is het tijdschrift van waterschap Scheldestromen. Iedereen die interesse heeft, kan een gratis abonnement aanvragen. Het blad verschijnt vier keer per jaar. Het volgende nummer verschijnt eind juni.

Redactie: Linda van Dijke (hoofd- en eindredacteur, LvD), Arjan Goossen (AG), Marjolein Krämer (MK), Janneke Potter (JP), Chantal de Putter (CdP), Danielle Steijn (DS) en Rudy Visser.

Fotografie: Rudy Visser, Hans Eckhardt (vlinder, pag. 7), Mischa de Muynck (Zeeuwsgoed, pag. 14).

Opmaak: Life Design, Zierikzee

Druk: Jumbo Offset, Goes

Oplage: 19.500

Reacties, vragen of suggesties?

Ons redactieadres:

Afdeling Communicatie en Bedrijfscultuur,
Antwoordnummer 700, 4330 WB
Middelburg (geen postzegel nodig)
communicatie@scheldestromen.nl,
088-2461000 (lokaal tarief).

www.scheldestromen.nl/tijdschrift

Volg ons op facebook:
facebook.com/scheldestromen

*Elk bloemetje bloeit
maar enkele uren*

8

Fleurig vlas

In Zeeuws-Vlaanderen vind je nog flinke percelen vlas. Hier groeit zelfs 70% van de totale Nederlandse vlasproductie. Hoe wordt vlas verwerkt en wat wordt er van gemaakt? We zijn eruit: vlas komt altijd van pas.

12

Ondergrondse zaken, een duik in het riool.

20

En zo wordt je zomerhuis op z'n plek gezet.

24

Op de achterkant: familie Meerman uit Schore.

Waterschap Scheldestromen

Volg ons op twitter:
twitter.com/waterschap

Op de cover: Bram Wisse,
pagina 12.

verder

- 6 Nieuwsberichten
- 11 Post
- 14 Buiten
- 19 In de steigers
- 23 Bijzonder gevonden

Bot vangen

Het zal je maar overkomen. Als overlever van een barre tocht van zesduizend kilometer in Europa aankomen en dan voor een dichte deur staan. We hebben het over de glasaal. Dit palinglarfje komt uit de Bermudadriehoek en wil opgroeien in het zoete of brakke water. Onze polderwateren zijn een paradijs maar gemalen en dijken vormen een barrière. Daarom leggen we dit voorjaar bij de gemalen Duiveland bij Ouwerkerk en Loohoek bij Poortvliet een vispassage aan. Niet alleen voor de glasaal maar ook stekelbaars, brakwatergrondel, bot en spiering verwachten we te kunnen 'overhevelen' naar de polder. (LvD)

gemaal Duiveland bij Ouwerkerk

Hoe zoet is het water

Met een beetje geluk brengt deze maand droog weer, hogere temperaturen en zon. Ideaal voor boeren om op het land aan de slag te gaan. Het voorjaar is ook de tijd om de waterstanden in de waterlopen te verhogen. In de lente en zomer is de hoeveelheid neerslag kleiner dan de verdamping. Om te voorkomen dat het waterpeil te ver daalt, maken we verschil tussen zomer- en winterpeil. Op Tholen, Sint-Philipsland en de Reigersbergschepolder laten we water uit het Volkerak-Zoommeer in. Omdat dit water zoet is, kunnen agrariërs het gebruiken voor het beregenen van gewassen. Sinds dit jaar betalen de Thoolse agrariërs voor deze zoetwatervoorziening. Ze krijgen in de tweede helft van 2014 de acceptgiro van Sabewa Zeeland. (LvD)

Wekelijks meten we het zoutgehalte in de waterlopen

Waterschapsbelastingen

Eind maart valt-ie op de deurmat: de belastingaanslag van het waterschap. Hiermee zorgen we voor een veilige kust, betalen we het onderhoud van 4.000 kilometer polderwegen, het zuiveren van afvalwater en het beheer van de Zeeuwse sloten en watergangen. Nieuw is dat u de waterschapsbelasting samen met de gemeentelijke heffingen op één rekening ontvangt (m.u.v. de gemeenten Middelburg, Vlissingen, Veere, Noord-Beveland en Schouwen-Duiveland). Daarom is het bedrag onder de streep hoger dan u gewend bent. De belastingheffing wordt verzorgd door Sabewa Zeeland, een samenwerkingsverband tussen de meeste Zeeuwse gemeenten en het waterschap. Deze samenwerking zorgt voor meer efficiëntie en kostenbesparing. www.sabewazeeland.nl. (AG)

De kust is veilig

Als je over het Noorderstrand bij Renesse loopt, zou je niet zeggen dat de kust er is versterkt. Niks is minder waar. De afgelopen vijf maanden was dit het domein van vrachtauto's, kranen en shovels. Een 1,5 kilometer lange rijplatenbaan vanaf de Brouwersdam was dé transportroute van duizenden kubieke meters zand. Op de duinen verwerkten kranen en shovels het zand en plaatsten de toplaag met plaggen en zaden weer terug. Ruim een kilometer duin is weer sterk genoeg om een superstorm te weerstaan. In totaal is er 240.000 m³ ontzilt zand aangevoerd vanuit natuurlijke depots. Vanaf de Rampweg is het resultaat wel goed te zien, de duinen zijn er ingeplant met duinstruweel en stuifschermen. Het wordt zelfs alweer een beetje groen, de natuur gaat z'n gang. Nu de rust is teruggekeerd, is het wachten op de eerste toeristen. (MK)

De kleine parelmoervlinder is een van de 'Zeeuwse zes'.

Vlinders spotten

Maaien, een paar dagen laten liggen en dan pas het maaisel afvoeren; in ons gebied hebben we 35 locaties (wegbermen en dijken) die we op zo'n ecologische manier beheren. Door het maaisel een paar dagen te laten liggen, hebben kleine dieren en insecten de tijd om uit het maaisel te kruipen en op die locatie te blijven. Zaden kunnen er makkelijk uitvallen en tot bloei komen. Ook vlinders hebben belang bij dit ecologisch beheer. De Vlinder- en Libellenwerkgroep Zeeland telt en brengt de leefgebieden van allerlei vlinders in beeld. Momenteel doen ze dit vooral voor de zes karakteristieke Zeeuwse vlinders die op de Rode Lijst staan. De werkgroep zet in op behoud en herstel voor deze Zeeuwse zes. Men heeft een actieplan opgesteld voor de bedreigde argusvlinder, bruin blauwtje, grote vos, heivlinder, kleine parelmoervlinder en koninginpage. De werkgroep wil de leefgebieden goed in kaart brengen. U kunt ook een bijdrage leveren. Als u vlinders in een bepaald gebied waarneemt, kunt u dit doorgeven op vlinlibzeeland.nl. Het project 'Op de bres voor de Zeeuwse zes' loopt tot 2017. (DS)

Vlas

70% van het Nederlandse vlas groeit in Zeeuws-Vlaanderen. Begin juni veranderen de percelen in prachtige blauwe en witte dekens. De bloei van deze plant is maar van korte duur, elk bloemetje bloeit maar enkele uren.

Wat maakt vlas zo uniek? Om antwoord te krijgen gaan we op bezoek bij Karel en Patricia van Looij van vlasbedrijf Van Looij in Sint Jansteen, op steenworp afstand van de Belgische grens. Karel is samen met zijn broer Honny de vijfde generatie vlassers op dit bedrijf. Karel: "Tijdens de Eerste Wereldoorlog zijn honderdduizenden Belgen naar Nederland gevlucht en veel Belgen zijn in Zeeuws-Vlaanderen gebleven. Zij hebben in de grensstreek de vlasteelt ontwikkeld." Vlasbedrijf Van Looij is ongeveer 300 hectare groot.

Tussen Seine en Rijn

Vlas wordt nog steeds op grote schaal geteeld in voornamelijk Noord-Frankrijk, België en Zuid-Nederland. Grofweg het gebied tussen de Seine en de Rijn. Deze productie staat bekend als de beste in de wereld, door het gunstige klimaat en de ideale grond. In dit gebied wordt jaarlijks zo'n 100.000 hectare vlas verbouwd, waarvan een heel klein deel in Zeeuws-Vlaanderen, ongeveer 1.600 hectare. Dit is 70% van de totale vlasproductie van Nederland. "Nederland heeft dan wel qua oppervlakte het kleinste aandeel in de vlasproductie, maar speelt wereldwijd de belangrijkste rol in de vermeerdering en ontwikkeling van nieuwe rassen", vertelt Karel.

Prachtig kleurenpalet

De groeicyclus van vlas is kort. Tussen het zaaien in maart en de oogst verstrijken amper 100 dagen. Begin juni kleuren de vlasbloemen de velden in prachtige blauwe en witte dekens. Elk bloemetje bloeit maar enkele uren. In juli volgt de oogst. Karel: "Machines trekken de plant met wortel en al uit en leggen het getrokken vlas op de grond. Onder invloed van zon en regen vindt het zogenaamde dauwroten plaats, een soort rottingsproces. Schimmels tasten de pectine, een soort gelei, van de houtachtige kern aan waardoor de vlasvezels loskomen van de kern. Na het roten en drogen, wordt het vlas in grote rollen geperst en van het land gehaald en in ons bedrijf 'gezwingeld'. Tijdens het zwingelen wordt de houtachtige kern gebroken en uit de vezel geslagen. In heel Nederland heb je nog vier zwingelbedrijven en deze staan alle vier in Zeeuws-Vlaanderen. Na het zwingelen gaan de lange vlasvezels naar Belgische handelshuizen die de vezels verkopen aan spinnerijen over de hele wereld."

Zo'n zesduizend jaar voor Christus was er al sprake van een vlascultuur in Mesopotamië, het huidige Irak. De Egyptenaren mummificeerden hun farao's in linnen doeken en de Kelten verspreidden de vlascultuur vanuit Bretagne naar Nederland en België. Het Keltische woord voor vlas is Belch. Dit geeft wel aan hoe belangrijk vlas was voor onze zuiderburen.

door Chantal de Putter

Veelzijdig VLAS

Links: Karel van Looij bij het gezwingelde vlas.

Onder: de houtachtige kern van het vlas wordt gebroken en uit de vezel geslagen.

Calvin Klein

Karel: "De vlasplant bestaat uit lange vezels, korte vezels, lemen en lijnzaad (zaadbol). De lange vezels worden gebruikt in de kledingindustrie." Bekende ontwerpers als Calvin Klein en Giorgio Armani gebruiken linnen in hun kledingcollecties. "De laatste jaren gaat er veel linnen naar China, India en Brazilië; landen die een sterke economische groei doormaken en waar de vraag naar linnen hoog is."

Dollars

"De korte vezels zijn niet geschikt voor kleding maar vind je terug in de auto-industrie, in huishoudtextiel en in briefgeld. De Amerikaanse dollar en de Japanse Yen zijn gemaakt van linnen, maar ook sigarettenpapier en het ouderwetse bijbelpapier."

Strooisel

Ongeveer 50% van de plant is lemen en wordt gebruikt in plaatmateriaal en pallets. Karel: "Wij leveren ons lemen aan het Zeeuws-Vlaamse bedrijf Linex, bekend van de Linexplaten. Deze lemen platen zijn sterk van kwaliteit, laag in gewicht en hoog brandwerend. De platen worden voornamelijk gebruikt voor keukenkastjes en voor tussenwanden van showrooms. Ook paardenhouders uit de buurt weten ons lemen te vinden. Lemen wordt als strooisel in stallen gebruikt omdat het beter absorbeert dan stro."

Vlasras

Lijnzaad en lijnolie vind je terug in veel toepassingen zoals in diervoeding, verf, cosmetica, zeep en brood.

Karel vertelt: "In de vermeerdering en ontwikkeling van nieuwe vlasrassen speelt Nederland wereldwijd de belangrijkste rol. Het beste zaad van een oogst wordt geselecteerd om nog betere en sterkere rassen te ontwikkelen. Het zaad gaat naar Limagrain in Rilland. Dit bedrijf is Nederlands grootste plantenveredelaar en aanbieder van landbouwzaaiingen wereldwijd."

Vlas zoekt het hoger op

Het einde van de nieuwe toepassingen van vlas is nog lang niet in zicht. "De Europese Ruimtevaart Organisatie in Toulouse ESA, test het vlasvezel op geschiktheid voor gebruik in de binnenruimtes van een vliegtuig. Vlasvezel is licht, sterk, brandwerend en erg belangrijk: vlasvezel is niet elektrostatisch. Een vliegtuig kan door wrijving

elektrostatisch worden maar vlasvezel lijkt hier niet gevoelig voor te zijn."

Kritische noot

Maar Karel laat ook een kritische noot horen: "Steeds meer vlasbedrijven in Nederland verdwijnen omdat we moeilijk kunnen concurreren met Frankrijk. Dit heeft de maken met de manier waarop een land omgaat met de Europese landbouwsubsidies. In Nederland gaat de subsidie naar plattelandsontwikkeling en in Frankrijk rechtstreeks naar de boer. Franse boeren krijgen 25% van hun investeringen gefinancierd waardoor zij tegen veel lagere kosten kunnen produceren. Het vlasareaal in Nederland neemt gestaag af, maar ik hoop dat we de vlaseelt in deze contreien kunnen behouden." ■

Neerslag

- Allereerst mijn complimenten voor het themanummer 'weer of geen weer'. Aangezien ik in het meteorologisch vakgebied zit, sprak mij dit onderwerp bijzonder aan. Ik adviseer (met mijn KNMI achtergrond) vrijwel alle waterschappen over het representatief meten van neerslag, misschien is het onderwerp 'neerslag' ook een interessant thema? Immers, neerslag is een belangrijk gegeven voor een waterschap. Mocht hier belangstelling voor zijn, dan wil ik daar graag aan meewerken.
-
- Ronald van de Vate
- Woudenberg

“Als **oud-schipper** ben ik **erg in mijn nopjes** met het **getijdenboekje.**”

Nico de Wit, Goes

Wanneer is het springtij?

In het winternummer is een fout ontstaan in de illustratie over eb en vloed. Bovenstaande afbeelding is juist. Helaas is er ook in de tekst een fout geslopen: er staat dat vooral bij doodtij het water extra laag staat. Dit moet echter *springtij* zijn. Onze excuses voor het ongemak.

Service?

Geachte directie,
Ik heb mij erg boos gemaakt over uw bericht in de krant dat er vanaf 1 januari 2014 geen mededelingen meer in de krant worden gepubliceerd, doch uitsluitend op uw website. Er zijn nog altijd mensen die WEL in uw mededelingen zijn geïnteresseerd, maar geen computer, i-phone of tablet hebben of qua intellect niet in staat zijn deze communicatiemiddelen te bedienen. U bent toch een dienstverlenend bedrijf? Hoe wilt u deze mensen dan informeren? Ik was van mening dat SERVICE hoog in uw vaandel staat. Ik heb me daarin dus vergist.

E.J. Kollaard
Middelburg

We informeren onder andere met persberichten over projecten, informatieavonden, werkzaamheden, calamiteiten, enzovoorts. De media gebruiken deze persberichten om in hun nieuws te verwerken, regelmatig aangevuld met interviews voor radio of televisie. Onze wekelijkse mededelingenadvertentie bevatte slechts summiere informatie en was naar onze mening weinig informatief (maar wel verplicht). Bovendien was dit een flinke kostenpost. Sinds 1 januari 2014 zijn we niet meer verplicht in de krant te publiceren en plaatsen we (voorgenomen) besluiten op www.overheid.nl. Iedereen kan zich hier kosteloos op abonneren.

Het wordt de grootste innovatie op medisch gebied ooit genoemd; een goed werkende riolering. Het is vanzelfsprekend dat dit ondergrondse transportstelsel werkt, toch komt er heel wat bij kijken om het afvalwater bij de zuivering te krijgen.

door Janneke Potter

Een duik in het riool

Bram Wisse

Het rioolstelsel bestaat uit leidingen; buizen met verschillende diameters, lengtes en op verschillende diepten zorgen ervoor dat al ons afvalwater netjes wordt afgevoerd naar de rioolwaterzuiveringen. Daar doorloopt het water een uitgebreid zuiveringsproces en kan het weer terug de natuur in. Per dag zuiveren we ongeveer 4.000 tankauto's vol afvalwater.* Gemeenten zamelen het afvalwater in door de huisaansluitingen op het riool. Vanaf daar stroomt het naar een zogenoemd 'overnamepunt'. Dat is een afgesproken punt waar het waterschap de taak van de gemeente overneemt en het afvalwater transporteert naar de zuivering.

Zwaartekracht

"In Zeeland hebben we voor het vervoeren van afvalwater twee methoden", vertelt medewerker Bram Wisse. "Mechanische riolering en het zogenoemde vrijvervalstelsel. Bij de eerste pompen we het afvalwater door de buizen. Het vrijvervalstelsel maakt juist gebruik van zwaarte-

kracht om afvalwater te vervoeren. Het is dan wel noodzakelijk dat buizen precies op de goede diepte liggen en op elkaar aansluiten. Daarom renoveren we het vrijvervalstelsel preventief; om lekkage of inzakkingen te voorkomen."

Dieptepunt

Onlangs is een deel van het vrijvervalstelsel rond Terneuzen gerenoveerd en dit jaar gebeurt hetzelfde in Westerschouwen. "Dat zijn de enige vrijvervalstelsels die het waterschap in Zeeland heeft", vertelt Bram. "Ja, en binnen bebouwde kom, waar de huizen dicht bij elkaar staan is de riolering ook altijd een vrijvervalstelsel. Wanneer de afstand te groot wordt, is het niet meer mogelijk om gebruik te maken van de zwaartekracht. Anders moet je wel heel diep de grond ingaan." Het hoogste punt bevindt zich boven de grond, dat is de wc-pot, vanaf daar gaat het afvalwater de grond in. Het laagste punt ligt in de buurt van Zandstraat (gemeente Terneuzen), die leiding ligt 6,24 meter onder NAP.

Pagina 12: de nylon kous wordt door de leiding getrokken onder de Korte Blikstraat in Sluiskil. Met een doorsnede van 1,38 meter is dit de grootste leiding in ons werkgebied. Dagelijks stroomt hier 6.400.000 liter afvalwater door naar de zuivering in Terneuzen.

Camerawerk

Bram: "Voordat we gaan renoveren, kijken we eerst waar eventuele zwakke plekken zitten. Via rioolputten gaat een camera de leiding in en wordt er gekeken of de wanddikte nog voldoende is en of er bijvoorbeeld ergens bij de voegen lekkage is. Op basis hiervan kiezen we welke leidingen eerst aangepakt worden."

Renoveren zonder te graven

Dat is nog maar het begin van een technische klus. Veelgebruikte manieren voor het renoveren zijn 'buis-in-buis' of 'relinen'. "Buis-in-buis is nog wel voor te stellen hoe dat gaat: er wordt een nieuwe buis in de oude buis geplaatst. Bij deze methode verlies je best wat aan inhoud van de leiding. Relinen werkt met een soort nylon kous in de leiding. Deze kous is met kunsthars geïmpregneerd en wordt vervolgens door water- of luchtdruk tegen de wand gedrukt. De hars hardt uit door verwarming met water, stoom of uv-licht en daarmee is de leiding gerenoveerd. Dat klinkt nu heel simpel, maar is een spannende klus", vertelt Bram. "Bij Terneuzen bijvoorbeeld is er dertig uur gestookt voordat de hars op temperatuur was."

Toekomst van de wc

"Gelukkig kunnen we met zo'n renovatie weer vijftig jaar vooruit en dat is meer dan voldoende. Je weet immers niet of we tegen die tijd dit stelsel nog wel nodig hebben. Ik denk eerlijk gezegd dat we dan iets heel anders doen met ons afvalwater. Misschien heeft ieder dorp wel een mini-zuivering of hebben we droge wc's."

* De zestien Zeeuwse rioolwaterzuiveringen zuiveren 144.000 m³ afvalwater per dag. ■

buiten

100.000 km
riool in Nederland. Dat is
tweeënhalf keer
de omtrek van **de aarde**.

Wandelen in het hart van Zeeland

Je ziet ze op steeds meer plaatsen verschijnen, de groene bordjes met gele pijl. Het teken dat de wandelpaden letterlijk aan uw voeten liggen. Vers van de pers is het wandelnetwerk 'Hart van Zeeland' in de gemeenten Goes en Kapelle. Net als bij de het fietsroutenetwerk kunt u zelf rondjes samenstellen. De kaart is te koop bij de Zeeuwse VVV's en via de webshop www.zeelandshop.com.

Tres Hombres in Middelburg

Op 6 juni meert het zeilschip 'Tres Hombres' aan op de Loskade in Middelburg. Het verscheept net als de slavenscheppen in de 17^e en 18^e eeuw cacao van het Caribisch gebied naar Europa. Het schip vervoert uitsluitend fair trade producten op een duurzame manier (het schip heeft geen motor). Deze duurzame handel met oog voor de mens en de aarde is een contrast met de slavenhandel van de 17^e - 19^e eeuw. Het schip is te bezoeken van 6 tot 16 juni. Aan boord is rum en chocolade te proeven en te koop.

Slapen onder de gitten

Kent u Zeeuwsgoed al? Johanna Pladett uit Aagtekerke ontwerpt deze op en top Zeeuwse dekbedovertrekken. Zeeuwse knoppen en broches, een gitten- en een bloedkoralensnoer sieren de hagelwitte dekbedovertrekken van 100% kwaliteitskatoen. Johanna: "Het idee is ontstaan omdat ik origineel beddengoed wilde ontwerpen voor de gasten van mijn groepsaccommodaties. Dit idee werd door veel mensen zo enthousiast ontvangen, dat ik heb besloten om de ontwerpen in productie te brengen."

De dekbedovertrekken zijn te koop vanaf € 59,95 via de webwinkel www.zeeuws-goed.nl. Daar staan ook haar kersverse theedoeken (€ 9,95), in dezelfde herkenbare Zeeuwse motieven.

Fotografie: Mischa de Muynck.

MacWie?

We spreken het uit als Mak-ka-dam. Kent u dit wegtype nog? Tegenwoordig niet meer in ons wegenbestand te vinden maar begin 19^e eeuw een uitvinding. De schot John McAdam bedacht deze vorm van open wegverharding. Het is opgebouwd uit drie lagen steenslag: de basis bestaat uit grove steenkorrels die voor de stabiliteit zorgen. Deze korrels werden afgestrooid door het inwalsen van twee kleinere types grind.

Babbelchocolade

Houdt u van babbelaars? Wellicht valt dan de nieuwe reep van JB Diesch ook in de smaak. Deze combi van fairtrade Belgische chocolade en stukjes boterbabbelaar is sinds kort op de markt. De repen zijn op diverse plaatsen te koop.

Lekker Thools

Het is de titel van een routekaart die je fietsend langs Thoolse streekproducten voert. Stichting Lekker Regionaal Product wil mensen laten genieten van streekproducten en uitzichten. De routekaart bestaat uit drie fietsroutes over Tholen en Sint Philipsland, uitgestippeld met

het fietsknooppuntensysteem. De routes variëren tussen de 34 en de 60 kilometer. Ook de adressen van eetgelegenheden en boerderijwinkels zijn vermeld.

De routekaart is te vinden op www.lekkerregionaalproduct.nl/routekaarten. Kies voor 'eropuit'.

Wat betekenen deze rondjes op wegen?

Het zijn vliegschijven. Ze zijn in het hele land te vinden, zowel in steden als op platen in weilanden. Landmeters gebruiken deze vliegschijven bij het maken van precieze kaarten en plattegronden. Zulke kaarten worden gewoonlijk gemaakt door meerdere foto's vanuit de lucht te nemen. Maar door de beweging van het vliegtuig of de camera zijn opvolgende foto's soms

net vanuit een verschillende hoek geschoten. Daardoor zijn ze soms moeilijk aan elkaar te plakken. De vliegschijven werken als referentiepunt, waartussen de precieze afstand exact bekend is. De verschillen kunnen dan recht getrokken worden, waardoor de uiteindelijke kaarten of plattegronden kloppen. Bron: quest.nl

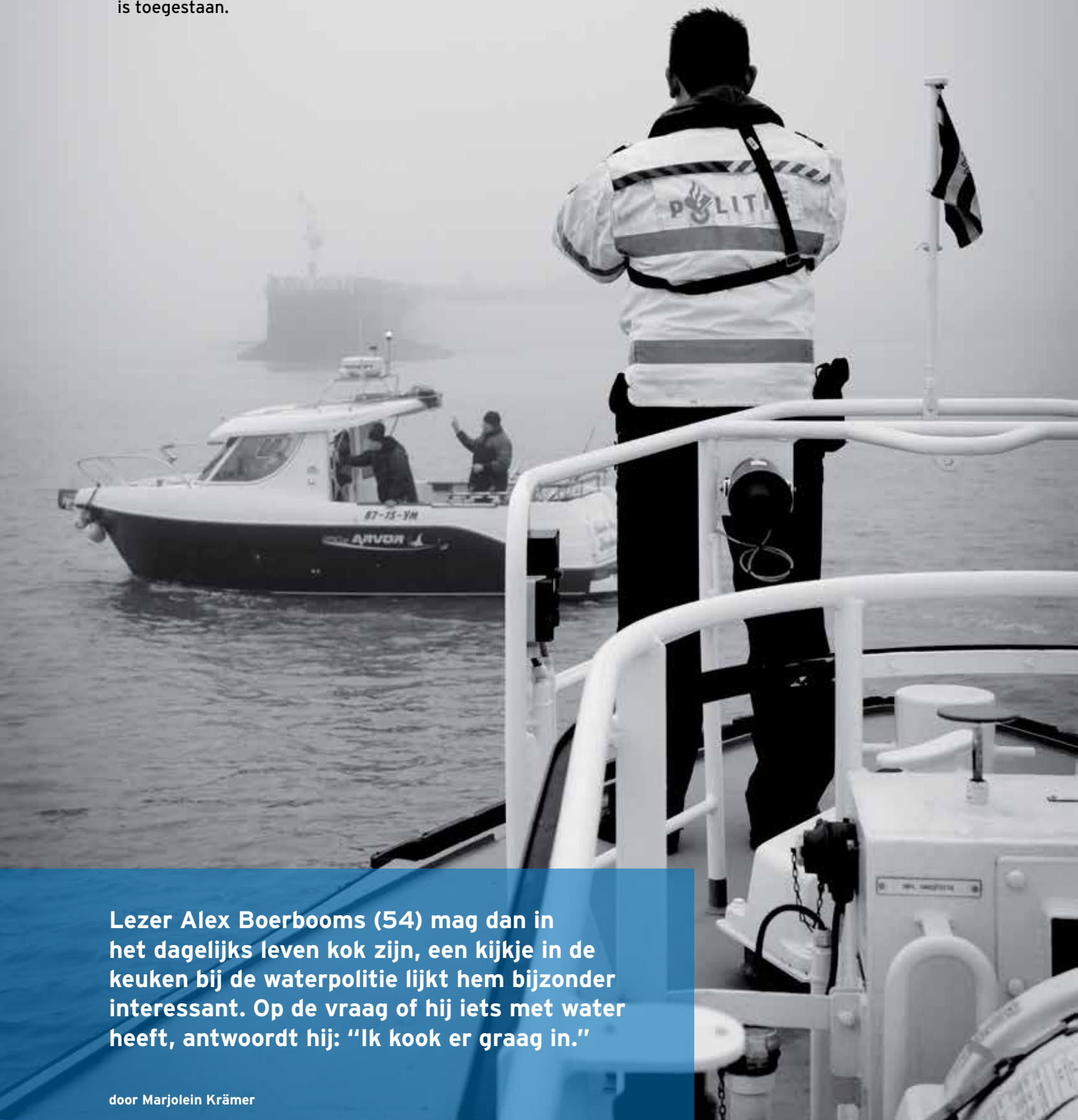
Op 5 & 6 april 2014 organiseert de Museumvereniging de 33^e editie van het **Museumweekend**. Het thema is **Doe een museum**.

200 jaar Zeeuws-Vlaanderen

Op 20 juli 2014 is het precies 200 jaar geleden dat Willem I het 'besluit houdende de vereniging van Staats-Vlaanderen' met de provincie Zeeland ondertekende. Dit jubileumjaar wordt uitbundig gevierd met veel activiteiten. De paardenvierdaagse in IJzendijke, een dorpentocht, het Filmfestival Zeeuws-Vlaanderen en het zomerfestival zijn slechts een paar voorbeelden. Op naar Zeeuws-Vlaanderen dus! www.zv12014.nl

: achter de schermen

Een lezer krijgt een kijkje in de keuken bij een bedrijf of gebied waar normaal geen publiek is toegestaan.

Lezer Alex Boerbooms (54) mag dan in het dagelijks leven kok zijn, een kijkje in de keuken bij de waterpolitie lijkt hem bijzonder interessant. Op de vraag of hij iets met water heeft, antwoordt hij: "Ik kook er graag in."

door Marjolein Krämer

“De haven is die kant op”

De politieboot P41 ligt al te wachten bij de Piet Heinkade in Vlissingen. Aldre Midavaine (29) en Ben Latooij (54) ontvangen ons. Latooij is vandaag gezagvoerder. Hij legt uit: “Dit doen we in onderling overleg, vaak is het degene met de meeste ervaring. Vandaag ben ik dat. We varen altijd met zijn vieren: een gezagvoerder, een machinist en twee gezellen.” Even later arriveren Tim Geuze (30) en John Nieuwenhuize (29).

Bekeuren of waarschuwen

Ben geeft de veiligheidsinstructies: “Jullie mogen vrij rondlopen, behalve in de machinekamer. Aan dek is een zwemvest verplicht. Als er iets gebeurt en het alarm gaat af, verzamelen we bij de deur.” Het is tijd om de trossen los te gooien. Lezer Alex staat klaar met zijn camera om alles vast te leggen. Vandaag surveilleren we in de Sloehaven. Onderweg legt Aldre uit: “We controleren en handhaven onder andere op openstaande boetes, vaartijdenwet, gevaarlijke stoffen, ladingsdocumenten, of mensen de juiste papieren hebben en kijken naar openstaande signa-

leringen. Alles wat er op een schip gebeurt moet vastgelegd worden, wij controleren of dat op de juiste manier gedaan is. Uitgangspunt: je past de wet toe maar het is een keuze of je bekeurt of waarschuwt. Dat is afhankelijk van de situatie. We zijn vooral gericht op veiligheid maar kijken ook naar afwijkend gedrag en criminele activiteiten.”

Radioverkeer

De stuurman loodst het schip behendig over het water. Ondertussen wordt de administratie gedaan, gebeld en kijkt de bemanning opletend om zich heen. Vanaf het water ziet het Sloe er toch heel anders uit. Alex: “Geweldig om dit eens een keer vanaf het water te bekijken.” Het radioverkeer is divers: de sluis Vlissingen, de centrale Vlissingen en de havendienst. Ook horen we op de portofoon meldingen van de politie. Aldre: “Soms krijgen we meldingen binnen waar we op af moeten. Maar we gaan ook zelf op onderzoek uit op basis van informatie. We werken samen met de politiecollega's aan de wal in Zeeland en België maar ook

“Het schip is hun huis, daarom doen we het liefst onze schoenen uit.”

De politie in Vlissingen die op het water werkt, heet dienst Infrastructuur van de Landelijke Eenheid. Vroeger was deze dienst bekend onder de naam Waterpolitie van het KLPD. Het werkgebied omvat de Westerschelde met havens tot Antwerpen en een stukje Noordzee tot en met Zeebrugge. Naast water vallen spoor, verkeer en lucht onder de dienst Infrastructuur. Direct de dienst Infrastructuur nodig? Bel 0343-535353.

Links: Aldre vertelt lezer Alex over de zeekaart.

Linksonder: Tim Geuze is een van de vier bemanningsleden.

Rechtsonder: controle op een binnenvaartschip.

met de douane en Rijkswaterstaat. Samen vorm je een front tegen criminaliteit op het water.”

Zeelicentie

Bijna alle bemanning heeft gevaren en daarna de overstap naar politie gemaakt. Tim licht toe: “Om bij de varende dienst te komen, ben je verplicht om de standaard politieopleiding te volgen. Daarna kun je kiezen voor de richting Maritiem en ben je na het behalen van het vaarbewijs 1 en 2 en Marifonie een allround politieman op het water.”

Schoenen uit

In het Sloe komen we een binnenvaartschip tegen, de gegevens van het schip worden opgezocht in het

systeem. Dit schip is voor het laatst in 2006 gecontroleerd. Tijd voor een controle. Er wordt contact gezocht via de marifoon. Tim stuurt de boot naast het binnenvaartschip zodat Aldre en John aan boord kunnen. Tijdens de controle varen we met het schip mee. Bij terugkomst vertelt John: “Het schip is hun huis, daarom doen we het liefst onze schoenen uit. Omdat we schoenen hebben die niet heel makkelijk aan- en uitgaan gebruiken we shoecovers.” Alex: “Ik vind het allemaal geweldig, ik sta ‘ruim’ te genieten. Een unieke kans en ik hou wel van avontuur.”

Potdicht

Het trekt dicht als we richting Breskens varen. Doordat het mistig

is, varen we op de radar. Alex kijkt geïnteresseerd mee. We krijgen een verzoek van de centrale in Vlissingen om te kijken naar een vissersbootje in de buurt van Breskens dat door de mist gedesoriënteerd is. “Dat zijn vaak kleine bootjes zonder radar”, vertelt Aldre. De bemanning kijkt om zich heen en tuurt naar de radar. Gevonden. Tim gaat aan dek en maakt contact: “Alles in orde? De haven is die kant op.” Als het bootje veilig in de haven is, varen we terug naar Vlissingen. Alex neemt nog een kijkje beneden, hij is nieuwsgierig naar de keuken. “Een klein keukentje, heel schoon! Ja, daar let je op, want dat is je vak.” ■

in de steigers

- Groede
- Uitvoering: 12 weken
- Gevonden voorwerpen: parasols en klapstoelen
- 1.000 m³ bagger per dag
- Totaal 36.000 m³ bagger
- 2.500 meter leiding
- Verbeteren waterafvoer en doorvoer

Op sommige plekken is het Zwarte Gat zo ondiep dat je er kunt lopen. Dat is funest voor het afvoeren en doorvoeren van polderwater. Hoog tijd dat de kreek gebaggerd wordt zodat het waterpeil beter te regelen is en de kwaliteit van het water verbetert.

door Janneke Potter

Beveiligd baggeren Zwarte Gat

“We houden de vlekkenkaart ernaast”

De kustzone tussen Breskens en Cadzand-Bad is aangemerkt als historisch verdacht gebied. “Daarom mogen we het Zwarte Gat niet zomaar baggeren”, vertelt projectleider Marc Serier. “Door gevechtshandelingen die er tijdens de Tweede Wereldoorlog plaatsvonden, was eerst munitieonderzoek nodig. Specialisten hebben 142 verdachte locaties handmatig benaderd; er kwam alleen oud ijzer boven water. Na het onderzoek konden we beginnen met baggeren, maar om alle risico's uit te sluiten, gebeurt dit wel beveiligd.” Dit houdt in dat

alle uitkomende baggerspecie eerst gecontroleerd wordt op munitie. “In de trommelscheider blijven alle eventuele scherven of andere objecten achter. De baggerspecie wordt daarna via de leidingen in het depot gespoten.”

“Er liggen twee zuigerbootjes in de kreek die de baggerspecie opzuigen. Het kostte nogal moeite bij de start, ze moesten een sleuf ‘graven’ om de kreek in te gaan. Ze pakken zo snel mogelijk de buitenkanten van de kreek. Dat doen we om de veiligheidszone rond de aangrenzende

camping te vergroten. Daarnaast proberen we voor het broedseizoen (15 maart) bij de rietkragen klaar te zijn met baggeren. Op die manier hebben de dieren en planten zo min mogelijk last van onze werkzaamheden.

De peilstok aan de voorkant van de zuiger geeft de diepte aan. Het is natuurlijk nooit zo eenvoudig dat de kreek overal even diep is. We houden de vlekkenkaart ernaast om precies te zien hoeveel bagger er op welke plek moet worden weggehaald.” ■

Het strand ziet er nu nog troosteloos uit, maar eind maart is het weer zover. Honderden strandhuisjes verhuizen vanuit de winterstalling naar het strand om het nieuwe vakantie seizoen in te luiden.

door Chantal de Putter

Op Walcheren heeft transport- en containerbedrijf Wielemaker uit Middelburg het er elk jaar druk mee. Meer dan 350 strandhuisjes krijgen dit voorjaar weer een plekje op het strand van Walcheren. Alleen al op het parkeerterrein aan de voet van de duinen bij Dishoek staan ruim 150 strandhuisjes te wachten op het nieuwe vakantie seizoen. Maar voordat alle huisjes op het strand staan is er al heel wat aan vooraf gegaan.

Roodgloeiend

Eigenaar Ronald Wielemaker: "We zijn eigenlijk het hele jaar bezig met de strandhuisjes maar voor ons begint het drukke strandseizoen al op de tweede zaterdagmorgen van februari. Vanaf deze ochtend kunnen alle strandhuseigenaren op Walcheren ons bellen om een afspraak te maken voor het plaatsen van hun strandhuisje. De telefoon staat dan werkelijk roodgloeiend. Voor ons de pittige taak om alles strak in te plannen zodat alle huisjes binnen een paar weken op hun plek staan. En we moeten natuurlijk rekening houden met het getij. Bij hoogwater kun je namelijk niet met zwaar materieel over het strand rijden."

Het serieuze werk

Het daadwerkelijk plaatsen gebeurt tussen de laatste maandag van maart en 29 april. Vanaf deze maandag rijden drie vrachtau-

to's constant vanaf de opslagplaatsen naar het strand om hun vracht af te leveren. Op het parkeerterrein bij Dishoek staan ruim 150 strandhuisjes. De andere 200 huisjes staan her en der verspreid in loodsen op Walcheren. Ronald: "Wij brengen de huisjes op het strand en de strandvereniging sluit de huisjes aan op de waterleiding. Zij meten ook precies uit waar alle strandhuisjes moeten staan."

Benzineverbruik 1:1

Vrachtwagenchauffeur Bram Wielemaker (geen familie) is op het parkeerterrein bij Dishoek bezig met laden. We stappen in. De steile duinovergang bij Dishoek vergt veel van de vrachtauto. De motor draait op volle toeren en het benzineverbruik op de helling is 1:1. Bram: "Voordat we op het strand gaan moet eerst de lucht uit de banden, anders zitten we direct vast in het mulle zand." Dit gebeurt volledig automatisch; de druk gaat van 9 naar 1,8 bar. Na een paar minuten gaan we weer verder met onze tocht. In het mulle zand zijn al diepe sporen gemaakt van de vorige ritten. Op het natte zand vlak langs de vloedlijn, rijdt het een stuk vlotter.

Centimeterwerk

Op de afgesproken plek staat de strandhuseigenaar met z'n hulpploeg al te wachten. Bram manoeuvreert de auto achteruit

Voorbode van de **zomer**

Boven: alleen al op het parkeerterrein bij de duinen van Dishoek staan ruim 150 strandhuisjes te wachten op het nieuwe vakantie seizoen.

Midden: chauffeur Bram rijdt heel wat keren per dag de steile helling op.

Onder: de hulptroepen moeten flink graven om de palen aan de achterkant van het huisje op de juiste diepte te krijgen.

precies tussen twee strandhuisjes in. Het is echt centimeterwerk. De hulptroepen moeten flink graven om de palen aan de achterkant van het huisje op de juiste diepte te krijgen. Het achterste gedeelte van het strandhuisje rust al op de palen. De voorste palen worden gezet en het huisje staat. Nog even meten met het waterpas en we kunnen met de lege vrachtauto weer terug naar het vaste land. Bram rijdt door naar Middelburg voor zijn volgende lading: "Ik moet er vandaag nog een stuk of vier plaatsen."

Met paard en wagen

Strandhuisjes staan er al lang op het strand bij Dishoek. De overgrootvader van Ronald maakte er in 1947 speciaal een duinovergang voor. Die wordt nog steeds gebruikt. Ronald: "Vroeger gebeurde het vervoer met paard en wagen. Alle strandhuisjes werden in het najaar afgebroken en in het voorjaar weer plank voor plank in elkaar gezet. Dit was een tijdrovend karwei, mijn vader vond dat dit anders kon. Hij is begonnen met het maken van ijzeren onderstellen zodat hij de

strandhuisjes niet elke keer helemaal moest afbreken. Dat scheelt ontzettend veel tijd. Het nadeel is wel dat we veel ruimte nodig hebben. Daarom gebruiken we het grote parkeerterrein bij Dishoek als winterstalling. De ijzeren onderstellen maken we zelf en is voor ons een mooie winterklus."

In de zomermaanden verzorgt Wielemaker tussen Vlissingen en Westduin ook het bagagevervoer van en naar de strandhuisjes. En op vrijdag leveren ze de bestelde gasflessen. Tussen half september en eind oktober brengt Wielemaker alle 350 strandhuisjes weer terug naar de winterstalling.

En nu... genieten!

Vakantieviëren in een strandhuisje is een belevenis op zich. Je zit eerste rang met alle voorzieningen binnen handbereik. Het uitzicht is spectaculair en elke dag anders. Genieten van een prachtige zonsondergang, fraaie wolkenpartijen en reusachtige schepen die voorbij varen. Je kunt het slechter treffen. ■

: bijzonder gevonden

In Nieuwvliet in de gemeente Sluis staat een geheimzinnig monument. Een ingemetselde arduinsteen met een leeuwenkop. Lijkt het. Volgens sommigen is het een satanskop.

door Arjan Goossen

De steen der wijzen?

De steen maakte ooit deel uit van de glooiing van het Kruishoofd in Nieuwvliet. Dit strandhoofd ligt tussen de Adornis- en Baanstpolder en is aangelegd om de stroming te breken. Wanneer de strekdam is aangelegd is onduidelijk. In de 19^e eeuw lag hij er al. Het werd onderhouden door het toenmalige calamiteuze waterschap Adornispolder. Calamiteus betekende dat het onderhoud van de zeedijken van dat waterschap werd betaald door de Nederlandse overheid. Bij 'gewone' waterschappen wordt dit opgebracht door de burgers in het werkgebied. Tegenwoordig zijn er geen calamiteuze waterschappen meer. Waterschap Adornispolder ging op in waterschap Groede en Baanst, dat vervolgens in 1942 opging in waterschap Het Vrije van Sluis.

Terug naar de steen. De polderwerkers maakten de steen regelmatig schoon. Ze noemden dit 'de leeuw z'n baard scheren'. Op 9 januari 1988 werd het monument onthuld in het bijzijn van oud-polderwerkers. Er blijven genoeg vragen over. Waarom maakte een beeldhouwde steen deel uit van een waterkering, waar hij voor bijna niemand zichtbaar was? Was de steen ooit onderdeel van een gebouw? Niemand die het kan vertellen. Waarschijnlijk zal dit altijd verborgen blijven in de nevelen van de geschiedenis. Tenzij...

Met dank aan Bram de Keuninck ■

Het huis van de familie Meerman in Schore valt op door de rode hartjes op het raam. Het toont hun strijd voor het behoud van de basisschool. Hier wonen Henk (43), Inge (42) en zonen Jarrin (7), Rowan (6) en Ferron (2).

Tussen pap en yoghurt

“De gemeente stopt in 2017 met betalen voor de basisschool en daarom zijn we nu met man en macht bezig om subsidie uit Den Haag te krijgen”, vertelt Henk strijdlustig. Inge vult aan: “Het zou zo jammer zijn als de school verdwijnt want er zijn wel genoeg kinderen.”

Henk is schipper op de peilboot van het waterschap, Inge werkt parttime als managementassistente bij Vandenende machinebouw. Voor

de kinderen er waren, reden ze met hun motoren heel Europa door. Henk: “Naar Schotland, Hongarije, Barcelona... Die laatste is geen aanrader met de motor, veel te druk. Tegenwoordig zitten we aan de Costa del Dishoek in het strandhuisje van m'n vader en moeder.”

Jarrin en Rowan zitten op judo. “Schijnt goed te zijn voor de discipline”, grapt Henk. Op voetbal zouden de jongens ook wel willen, maar pa ziet het nog niet helemaal

zitten om elke zaterdag langs de lijn te staan. “Ik denk dat ik met Jarrin nog wel eens de Vierdaagse doe, hij loopt nu al harder dan ik.” Ferron lijkt verlegen bij moeder op schoot maar doet al net zo stoer met zijn grote broers mee. Inmiddels is Rowan omgekleed in judotenue. Het gezin vliegt weg. Henk: “Over een uur moet Jarrin judoën dus we moeten de kinderen wisselen tussen de pap en yoghurt.”

Schore helpen? Tekenen de petitie op www.hartvoorschore.nl